

Breskens, internationale hotspot voor zeezeilen en zeezeilers

Voorwoord

De provincie Zeeland heeft opdracht verleend aan Waterrecreatie Advies om een toekomstbestendig en innovatief scenario te ontwikkelen waarmee Breskens zich als toonaangevende hotspot voor zeezeilers kan profileren in de internationale zeilwereld. De basis moet een duurzaam verdienmodel zijn en (indien noodzakelijk) een daarbij passende professioneel werkende organisatiestructuur.

Er is in het afgelopen half jaar met veel betrokkenen gesproken. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd en een excursie naar Scheveningen en Lelystad om ideeën op te doen. Diverse kansen en opties zijn geanalyseerd. Sommige voorstellen bleken niet haalbaar, ongewenst of niet in een behoefte te voorzien. Het bracht ons uiteindelijk bij een concept dat kansrijk lijkt en verder uitgewerkt kan worden.

Navolgende rapportage begint met een samenvatting van de uitkomsten en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. De verdere hoofdstukken bevatten achtergrondinformatie die aan de uiteindelijke voorstellen ten grondslag liggen.

Deze rapportage is tot stand gekomen in samenwerking met Michiel de Jong van Royal HaskoningDHV en Martijn Niehof van KuiperCompagnons. Wij danken de opdrachtgever, de leden van de begeleidingsgroep en de vele mensen die bereid waren mee te denken en ideeën hebben ingebracht.

Foto voorpagina: zeilen voor de kust van Breskens, Damen Breskens Sailing Weekend 2015

Postbus 6001, 4330 LA Middelburg
Contactpersoon: Inge Monteyne
E: iih.monteyne@zeeland.nl
T: 0118-631344

Bataviahaven 1, 8242 PR Lelystad
E: info@waterrecreatieadvies.nl
T: 0320-218847
www.waterrecreatieadvies.nl

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	1
2.	Hotspot voor zeezeilers	8
2.1.	Plan van Aanpak en proces	8
2.2.	Zeezeilen	8
2.3.	Ontwikkelingen in de watersport	10
2.4.	Quickscan ontwikkeling watersport 2009 - 2015	11
3.	Breskens	12
3.1.	Historie en huidige situatie	12
3.2.	Plannen voor de herinrichting van het waterfront	13
3.3.	Bestaand aanbod voorzieningen watersport	14
3.4.	Breskens in de regio	16
3.5.	SWOT-analyse Breskens	16
4.	Zeezeilen en opleidingen	18
4.1.	Het Vaarbewijs	18
4.2.	Commissie Watersport Opleidingen (CWO)	18
4.3.	Opleidingen Royal Yachting Association (RYA)	19
4.4.	Zeilscholen in Vlaanderen	20
4.5.	De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte	20
4.6.	Overige nautische opleidingen in Nederland	21
4.7.	Conclusies en het idee 'Sailing University'	22
5.	Excursie naar Scheveningen en Lelystad	23
5.1.	Scheveningen	23
5.2.	Lelystad	25
6.	Programma van Eisen	29
7.	Stappenplan	33
7.1.	Vervolgstappen en aanbevelingen	33
7.2.	Fasering	35
7.3.	Realisatiefase	35

Alles uit deze uitgave mag worden gekopieerd, maar dan wel met bronvermelding 'Waterrecreatie Advies 2015'. Het is niet toegestaan cijfers uit dit onderzoek te bewerken, aan te passen en/of onder eigen naam (bron) te publiceren.

1. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

De transformatie van Breskens

Voor de transformatie van het waterfront van Breskens is een Masterplan opgesteld.

Voor de transformatie gelden 7 doelstellingen:

1. Behoud van de visserij in Breskens
2. Realisatie van een nieuw visserijcentrum waarin onder meer de functies vismijn, visserijmuseum, visserijexperience en KNRM zijn opgenomen.
3. Ontwikkelen van Breskens als zeezeilcentrum
4. Uitbreiding van de jachthaven
5. Versterken van de ruimtelijke relaties tussen de haven, het dorp en het strand
6. Versterken van het karakter en de authenticiteit van Breskens
7. Creëren van een aantrekkelijke, sfeervolle en dynamische leefomgeving

Op de locatie van de huidige vismijn en het museum op de Kaai komen volgens het Masterplan appartementen. Op de begane grond havengerelateerde handel, horeca en parkeren. In de Middenhaven (huidige Vissershaven) tussen de Kaai en de Middenhavendam ontstaat ruimte om de huidige jachthaven van Breskens uit te breiden. Op de Middenhavendam is een jachtwerf voorzien met gerelateerde handel en kleine nijverheid, horeca en kleine handelsactiviteiten. Verder zijn daar ca. 310 appartementen gepland. Op de kop van de Westershaven (huidige Handelshaven) komt het nieuwe viscentrum waarin onder meer de functies vismijn, visserijmuseum, visserijexperience en de KNRM zijn opgenomen. Op de Westhavendam komen ca. 126 appartementen met o.a. zeezeilen gerelateerde handel, boetieks en horeca.

Het viscentrum met o.a. het visserijmuseum

De bij het Masterplan betrokken partijen, de Provincie Zeeland, Haven Breskens Vastgoed B.V., Aannemersbedrijf Van der Poel B.V., Beheersmaatschappij Verstraeten B.V., Jachthaven Breskens B.V. en de gemeente Sluis, hebben in januari 2015 in een intentieovereenkomst ondertekend. Daarin wordt de gezamenlijke ambitie uitgesproken om het havengebied integraal te ontwikkelen tot een recreatieve hotspot met duidelijke toeristische aantrekkingskracht. Gewenste focus hierbij ligt bij de visserij en het zeezeilen. Afgesproken is om serieus onderzoek te laten doen naar de kansen en mogelijkheden om Breskens te positioneren als internationaal centrum voor zeezeilen. Het onderzoek is uitbesteed aan Waterrecreatie Advies uit Lelystad met als opdracht het ontwikkelen van een toekomstbestendig en innovatief scenario waarmee Breskens zich als toonaangevende hotspot voor zeezeilers kan profileren in de internationale zeilwereld.

Omdat de watersport sterk vergrijsd, het aantal boten in Nederland (en Zeeland) daalt en de markt krimpt, is iedereen in Nederland en daarbuiten op zoek naar nieuwe watersporters en nieuwe concepten. De concurrentie tussen havens neemt toe. Het bedenken van een innovatief concept is dus niet een kans, maar dringend noodzakelijk.

Navolgend een samenvatting van de resultaten en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen. In de hoofdstukken 2 t/m 6 wordt meer achtergrondinformatie gegeven.

- a. In Breskens liggen iets minder dan 600 boten, veel zeiljachten, maar ook boten van sportvisserij. Bijna 60% van de ligplaatshouders komt uit België. Vanuit plaatsen als Brussel, Antwerpen en Gent is Breskens goed bereikbaar. Afhankelijk van de wind kan men de Noordzee op of kiezen voor het meer beschutte water van de Westerschelde. In principe kan je bijna altijd uitvaren. Breskens is daarmee onderscheidend ten opzichte van de havens langs de Vlaamse kust en bijvoorbeeld Scheveningen.
- b. In een hotspot voor zeezeilen en zeezeilers moeten de voorzieningen voor de boot en voor de bemanning op orde zijn. Dat betekent o.a. alle technische voorzieningen, zoals stalling, reparatie en onderhoud, ligplaatsen met stroom en wateraansluitingen, een vuilwater inzamelstation of vacuümsysteem op de steigers, voldoende en schoon sanitair, een havenkantoor met gastvrije havenmeesters, vuilafvoer, een watersportwinkel, brandstof, informatie over de omgeving, goede horeca, etc.
- c. De handel in boten is een apart onderwerp. Door de vergrijzing in de watersport zullen in de komende jaren meer mensen hun boot willen verkopen en er zijn mensen die een nieuwe boot aan willen schaffen of willen huren. Mogelijkheden daarvoor zullen in een hotspot goed gefaciliteerd moeten worden. Het betekent representatieve ruimte voor één of meer jachtmakelaars, voor importeurs van jachten of werven en bijvoorbeeld een verzekeringsbedrijf waar men de boot kan verzekeren of financieren.
- d. De watersport verandert, er is een ontwikkeling gaande van bezit naar gebruik. Jongeren zijn eerder geneigd een boot te huren of met anderen een boot aan te schaffen (gedeeld

- eigenaarschap, 'bootdelen', 'charter & buy' concepten, etc.). Er worden in Breskens op dit moment (op commerciële basis) geen boten verhuurd of varianten daarop aangeboden.
- e. Gezien de marktontwikkelingen is het vinden van nieuwe watersporters belangrijk. In een hotspot voor zeezeilers moeten dan ook alle opleiding- en trainingsmogelijkheden op het gebied van zeezeilen aangeboden worden. Dat is nu in beperkte mate het geval. De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte biedt mogelijkheden om op de Sanya of de Bou60 te varen, schepen die aan de Volvo Ocean Race hebben meegedaan. Het segment daaronder, mensen die (beter) willen leren zeezeilen wordt in Breskens niet bediend. Een zeezeilschool ontbreekt.
 - f. In Breskens vindt jaarlijks het Damen Breskens Sailing Weekend plaats en de start van de Antwerp Race (kleine klassen starten vanuit Terneuzen). Verder organiseert WSV Breskens met Vlaamse watersportverenigingen o.a. het Open Noordzee Kampioenschap Zeezeilen en een aantal zomeravondwedstrijden. In een hotspot moeten meer internationaal aansprekende evenementen worden georganiseerd. Evenementen trekken bezoekers, zeilers en/of toeristen en zijn belangrijk en mede sfeerbepalend voor een stad.

- g. Op 26 augustus is in Breskens een bijeenkomst voor het watersportbedrijfsleven georganiseerd. Er is gevraagd wat er in Breskens miste aan faciliteiten of kwalitatief beter kon. Dat leverde een wensenlijst op met suggesties zoals een verkoopsteiger voor boten, kantoorruimte aan het water, een jachtcharter of verhuurbedrijf, een bedrijf gespecialiseerd in jachtelektronica, meer ruimte voor de zeilmaker, een gezellige jachtclub, een zeezeilschool, samenwerking op het gebied van onderwijs, etc.
- h. Op 9 september is een bijeenkomst georganiseerd met partijen die zich bezig houden met scholing, opleidingen en trainingen. HISWA Vereniging heeft een toelichting gegeven op de mbo-opleiding Medewerker Watersportindustrie. De concurrentie tussen scholen en nautische opleidingen is groot. Zelfs in Friesland heeft men moeite voldoende leerlingen te vinden. Het starten van een nieuwe opleiding in Breskens wordt dan ook niet haalbaar geacht. Een zeezeilcentrum waar men praktijkervaring op kan doen, biedt wel kansen. Bestaande onderwijsinstellingen kunnen combinaties met zo'n centrum ontwikkelen of samenwerking zoeken.

Zeildiploma's worden in Nederland nagenoeg allemaal uitgegeven door de Commissie Watersport Opleidingen (CWO). Er zijn in Nederland ca. 180 commerciële vaarscholen en watersportverenigingen aangesloten bij het CWO-systeem. Het CWO-systeem sluit nagenoeg aan op het Engelse systeem van de Royal Yachting Association (RYA). RYA-opleidingen worden internationaal erkend en bieden perspectief als men in het buitenland een baan zoekt in de watersport bij zeilscholen, charterbedrijven of bijvoorbeeld als bemanningslid of captain op luxe zeil- en motorjachten. Er zijn raakvlakken met opleidingen voor de koopvaardij of zeevaart en de opleiding tot maritiem officier die o.a. in Vlissingen wordt aangeboden (HZ en Scalda).

Voor het wedstrijdzeilen op topniveau op zeiljachten is hetgeen Hans Bouscholte vanuit Breskens biedt voor een belangrijk deel vergelijkbaar met het aanbod van Roy Heiner in

Lelystad. Beiden leiden getalenteerde en gemotiveerde jonge zeilers op die in de toekomst aan de Volvo Ocean Race of vergelijkbare evenementen mee willen doen. Ze geven verder teambuilding cursussen en varen met bedrijven. Voor de trainingen in Lelystad heeft Roy Heiner een flink aantal boten ter beschikking die door bedrijven (sponsors) zijn aangeschaft.

- i. Op 16 september is voor betrokkenen bij dit project een excursie georganiseerd naar Scheveningen en naar Lelystad. Het Watersportverbond is in Scheveningen bezig met het ontwikkelen van een programma voor topzeilers en zeilsters die na het zeilen in Olympische klassen verder willen op zeezeiljachten. Het Watersportverbond gaf aan belangstelling te hebben voor de ontwikkelingen in Breskens en ziet mogelijkheden om rond het programma zeezeilen samen te werken.

In Lelystad zijn 3 locaties bezocht: (1) WSV het Bovenwater, een regionaal trainingscentrum (RTC) van het Watersportverbond, (2) de Bataviahaven, een haven voor passanten waar ook veel evenementen en nationale en internationale zeilwedstrijden plaatsvinden en (3) Flevo Marina, een full-service jachthaven met alle mogelijke voorzieningen en faciliteiten. Op de haven bevindt zich een Trade Center met kantoren en 'eigen' ligplaatsen voor o.a. makelaars en importeurs.

Conclusies

Er is met veel mensen gesproken over de kansen voor en mogelijkheden in Breskens. Tijdens een excursie zijn voorbeelden bekeken. Er is daarna een bijeenkomst georganiseerd met de Begeleidingsgroep hetgeen tot een aanscherping van het concept voor Breskens heeft geleid.

Zeezeilcentrum, centrum voor zeezeilers

Breskens mist een aantal voorzieningen en faciliteiten. Ook is de kwaliteit van bepaalde voorzieningen in de bestaande jachthaven niet meer up-to-date. De prijs-kwaliteitverhouding is misschien redelijk, maar de kwaliteit past niet bij een internationale hotspot voor zeezeilers. Herinrichting van het waterfront van Breskens biedt mogelijkheden de kwaliteit op een aantal punten te verbeteren en faciliteiten toe te voegen die voor het concept noodzakelijk of gewenst zijn. Om een centrum voor zeezeilers te worden is in ieder geval een RYA gecertificeerde zeezeilschool nodig. Wanneer dit in samenwerking met Hans Bouscholte zou gebeuren, dan is het hele spectrum aan cursussen, opleidingen en trainingen, van recreatief tot topsportniveau in Breskens vertegenwoordigd. Dat kan in combinatie met het aanbieden van varianten op gedeeld bootbezit en verhuurconcepten.

Ook de commerciële mogelijkheden moeten beter worden benut. Meer en betere voorzieningen voor de makelaars en importeurs van jachten en bijvoorbeeld een aparte (verkoop)steiger voor de boten van de zeezeilschool en voor boten die te koop of te huur zijn.

Internationale hotspot

Om de in het Masterplan beoogde aantrekkelijke, sfeervolle en dynamische leefomgeving in Breskens te creëren en een internationale hotspot voor zeezeilen en zeezeilers te worden, zijn meer evenementen nodig. Dit kunnen zeilwedstrijden zijn, maar ook aan het zeezeilen of de visserij gerelateerde publieksevenementen. Er zijn gedurende het proces suggesties gedaan voor een bootshow (Gent in Water Boat Show), voor praktijkdagen waar men proef kan varen met een zeiljacht of een catamaran (i.s.m. internationaal opererende charterorganisaties), evenementen voor historische en moderne viskotters, visserijdagen, informatiedagen over nautische opleidingen in Nederland, etc. Op het gebied van evenementen hebben de beroepsvaart, de visserij, de recreatievaart en Breskens een gezamenlijk belang. Hoe meer reuring en promotie, hoe beter het is voor iedereen.

Programma van Eisen Zeezeilcentrum

Op basis van bovenstaande bevindingen en conclusies is een Programma van Eisen (PvE) opgesteld met aanwezige, gewenste en noodzakelijke voorzieningen. Oppervlakten en aantallen van niet aanwezige of voor het bereiken van beoogde doelen te verbeteren faciliteiten zijn geschat (kantoren voor o.a. de RYA Zeezeilschool, een verhuur- of charterkantoor, makelaar(s), importeur(s), ligplaatsen / verkoopsteiger, parkeerplaatsen, sanitair, les- en verkleedruimtes en een jachtclub).

Er zijn drie locaties waar het Zeezeilcentrum kan worden gerealiseerd:

1. In het nieuw te realiseren gebouw op de Kaai
2. In het pand op de Middenhavendam waar nu o.a. Breskens Yacht Service (BYS) is gevestigd
3. Verder naar achter op de Middenhavendam.

Afbeelding uit het 'Masterplan havengebied Breskens'

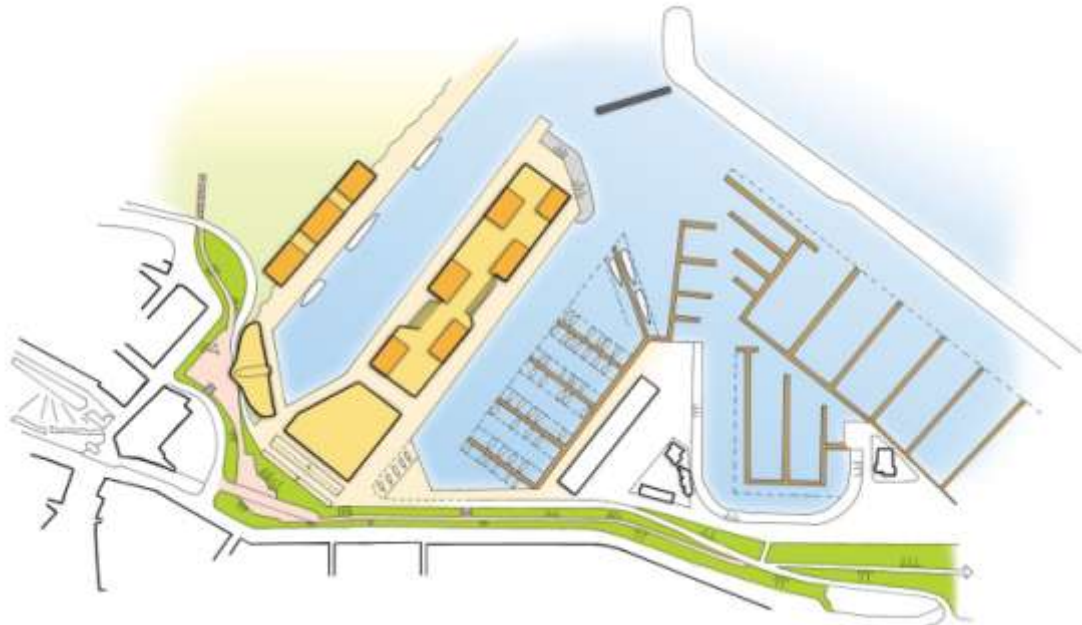
Ad 1. Als het Zeezeilcentrum op de Kaai wordt gerealiseerd, zouden de voorzieningen en faciliteiten verwerkt kunnen worden in het nieuwe Havengebouw en de ligplaatsen voor het Zeezeilcentrum in een apart deel van de nieuwe jachthaven.

Ad 2.: Als het Zeezeilcentrum wordt verwerkt in het blok waar nu Breskens Yacht Service en Rinus Meeusen (deels) zijn gevestigd, dan past dat ook in het Masterplan. Volgens het Masterplan komt daar een jachtwerf met gerelateerde handel en kleine nijverheid, horeca en kleine handelsactiviteiten. Het heeft wel gevolgen. Omdat de toegangsdeuren tot de werf / werkplaatsen aan de kant van de botenlift zullen blijven, komt het Zeezeilcentrum aan de westzijde van het pand.

Ad 3.: De 3^e variant is een afgeleide, die misschien niet gepland is, maar theoretisch niet onmogelijk.

Als voorbeeld is een schets uitgewerkt voor locatie 2, waarbij het Zeezeilcentrum met bijbehorende kantoren en faciliteiten wordt verwerkt in een nieuw te realiseren pand van Breskens Yacht Service op de Middenhavendam. Daar is ook het Programma van Eisen in hoofdstuk 6 op gebaseerd.

De ligplaatsen aan de verkoopsteiger die deel uitmaken van het concept Zeezeilcentrum kunnen worden verwerkt in de nieuwe jachthaven. Voor het concept Zeezeilcentrum zijn een aantal (20 - 30) ligplaatsen nodig die bij voorkeur publiek toegankelijk zijn.

Plattegrond met aangepaste havenindeling (schetsvoorstel)

Om van Breskens een Zeezeilcentrum en een internationale hotspot voor zeezeilers te maken, moeten meer aansprekende evenementen worden georganiseerd. Omdat de Westerhaven verder open is en er geen vaste ligplaatsen of passantenplaatsen voor jachten worden verhuurd, kan de capaciteit voor een evenement worden uitgebreid door extra steigers te huren. Het vergt samenwerking tussen betrokken partijen, maar iedereen heeft baat bij activiteiten die interessant zijn voor toeristen en bezoekersstromen genereren. Ook de Middenhaven heeft daar baat bij. Zij biedt ruimte voor passanten en mogelijk nieuwe ligplaatshouders als er boten worden verkocht en als de sfeer en faciliteiten in de nieuwe haven verder goed zijn.

Financiële haalbaarheid

Het PvE dat bij het geschetste concept hoort is in hoofdstuk 6 verder uitgewerkt. Er is ook gekeken naar mogelijke huuropbrengsten en andere baten. De potentiële inkomsten en het gewenste rendement bepalen de hoogte van de investeringen die kunnen worden gedaan indien het Zeezeilcentrum zonder subsidies moet worden gerealiseerd. Het lijkt niet onmogelijk, maar of dat bedrag voldoende is, kan op basis van de beschikbare informatie niet worden vastgesteld. De grondprijs is namelijk nog onbekend en dat geldt ook voor de kostprijs of huur van het water. Verder vormen de periodiek terugkerende baggerkosten (en de verdeling daarvan) een belangrijke post in de begroting. Deze onderwerpen zijn naast de bereidheid van een investeerder om aan de realisatie van het concept mee te werken, bepalend voor de mogelijkheden om van Breskens een Zeezeilcentrum te maken en een internationale hotspot voor het zeezeilen.

De voor evenementen benodigde kosten zijn niet verder uitgewerkt. Kleinschalige evenementen kunnen door betrokkenen zelf worden georganiseerd. Voor grotere evenementen kan samenwerking

worden gezocht met bijvoorbeeld de Stichting Zeelandsport & Leisure (ZLS) of andere specialisten afhankelijk van het te organiseren evenement. Provincie, gemeente en bedrijfsleven kunnen evenementen sponsoren en/of menskracht inzetten (WSV Breskens).

Vervolgstappen en aanbevelingen

In hoofdstuk 7 zijn de vervolgstappen nader uitgewerkt en worden aanbevelingen gedaan.

- Go / No Go beslissing om het concept verder uit te werken. Die keuze is aan de ondertekenaars van de Intentieovereenkomst en andere direct betrokkenen bij de realisatie van het concept.

1. Locatie en haalbaarheid Zeezeilcentrum:

- Overleg met potentiële investeerders en de gemeente Sluis over mogelijkheden, onmogelijkheden, wensen en vragen die zijn ontstaan n.a.v. het concept, het PvE en de schetsen. Uitwerken / aanscherpen haalbaarheid varianten / locaties, beantwoorden vragen.
- Overleg met betrokkenen uit Breskens en externe partijen die interesse hebben getoond of tonen in het concept Zeezeilcentrum (zeezeilschool en andere potentiële huurders kantoorruimte). Aanscherpen wensen, ruimtebehoefte, financiële mogelijkheden. Uitwerken onderdeel Zeezeilcentrum.
- Overleg met betrokkenen bij het Viscentrum en andere partijen in de Westerhaven over de ruimtevraag /-behoefte en het gezamenlijk organiseren van evenementen.
- Aanscherpen concept (versie 2).

2. Breskens als centrum voor zeezeilers

- Overleg met het Watersportverbond over samenwerking met het NTC in Scheveningen. Vaststellen opleidingswensen en mogelijkheden in Breskens (RTC Breskens). Overleg over gezamenlijke evenementen (Breskens en Scheveningen).
- Opzetten samenwerkingsverband Nautisch Breskens (zie voorbeeld Enkhuizen)
- Opzetten overleg ('Taskforce') met onderwijsinstellingen in Zeeland over aanknopingspunten, mogelijkheden en onmogelijkheden om met een bestaande opleiding, een aangepast programma of anderzijds aan te sluiten bij het concept of delen daarvan (taak onderwijsinstellingen).
- Overleg met andere onderwijsinstellingen in Nederland en Vlaanderen over aansluitingsmogelijkheden of koppelkansen.
- Betrekken bevolking en ondernemersverenigingen over aanknopingspunten die ontstaan door het 'concept hotspot' zoals zwembad, fitness, toegankelijkheid waterfront, hardloopconours, aankleding en openbaarheid publieke ruimte, kamperen bij de haven, organiseren van evenementen, ...

3. Breskens als zeezeilcentrum en internationale hotspot voor zeezeilers

- Overleg met watersportorganisaties uit België / Vlaanderen over samenwerking. Inventarisatie wensen, kansen, evenementen, etc. in relatie tot hotspot Breskens (zeezeilen) en de Braakman (jeugdzeilen).
- Overleg met organisatoren Belgian Boat Show over een In Water Boat Show in Breskens
- Persbericht, presentatie plannen voor hotspot Breskens
- Opzetten gezamenlijke website

In hoofdstuk 7 is een schema toegevoegd met te doorlopen stappen bij de (her)inrichting van een waterfront. Als het Zeezeilcentrum en de voor het concept benodigde onderdelen in het waterfront zijn gerealiseerd (of daarover afspraken zijn gemaakt), kunnen de bij een internationale hotspot voor het zeezeilen en zeezeilers passende evenementen in Breskens plaatsvinden.

2. Hotspot voor zeezeilers

2.1. Plan van Aanpak en proces

De provincie Zeeland heeft opdracht verleend aan Waterrecreatie Advies om een toekomstbestendig en innovatief scenario te ontwikkelen waarmee Breskens zich als toonaangevende hotspot voor zeezeilers kan profileren in de internationale zeilwereld. De basis moet een duurzaam verdienmodel zijn en (indien noodzakelijk) een daarbij passende professioneel werkende organisatiestructuur.

Om een duurzaam en onderscheidend concept voor Breskens te bedenken, zijn na opdrachtverlening veel partijen geïnterviewd en allerlei kansen en mogelijkheden onderzocht. Na gesprekken met de opdrachtgever en de beoogde investeerders achter het Masterplan van Breskens, is op 26 augustus een bijeenkomst georganiseerd voor de in Breskens gevestigde watersportbedrijven. Op 9 september een bijeenkomst met partijen die zich bezig houden met scholing, opleidingen en trainingen. Op 16 september is een excursie georganiseerd naar het Topzeilcentrum van het Watersportverbond in Scheveningen, waar de Nederlandse Olympische zeilers en talenten worden opgeleid. Daarna zijn drie locaties in Lelystad bezocht: (1) WSV het Bovenwater, een regionaal trainingscentrum van het Watersportverbond, (2) De Bataviahaven, een passanten- annex evenementenhaven en (3) Flevo Marina, een full service jachthaven met alle faciliteiten waaronder de Heiner Academy. De bijeenkomsten en de excursie hebben ideeën opgeleverd die zijn verwerkt in een tussenrapportage. Op 26 oktober is de tussenrapportage besproken met de leden van de begeleidingsgroep. Dat heeft geleid tot aanpassingen en aanscherping van het concept. Er is een Programma van Eisen opgesteld met voor het concept noodzakelijke en gewenste voorzieningen en bijbehorende oppervlakten of aantallen. Er is een globale schets gemaakt hoe die voorzieningen in het waterfront kunnen worden geïntegreerd. Dat levert een aantal varianten op die nader kunnen worden uitgewerkt.

Tijdens het project vond ook een onderzoek plaats naar de ontwikkeling van de watersport in Zeeland sinds 2009. Recente cijfers over Zeeland waren niet beschikbaar en het project in Breskens is voor de watersport 'een groot project'. In navolgende hoofdstukken wordt een toelichting gegeven op de informatie die is gebruikt voor de ontwikkeling van een concept om van Breskens een hotspot voor het zeezeilen en voor zeezeilers te maken.

2.2. Zeezeilen

Van de ca. 500.000 boten in Nederland zijn sommige "zeewaardig". Als we zeewaardig zouden definiëren als geschikt voor meerdaagse tochten op zee, dan blijven er in Nederland ca. 78.000 kajuitzeiljachten en bijna 60.000 kajuitmotorboten over. De meeste kajuitzeiljachten en -motorboten varen niet op zee, maar blijven op het beschutte binnenwater. Het varen op stromend water is voor veel watersporters "een vak apart", waar extra kennis voor nodig is. Niet alleen aan de bemanning, maar ook aan het schip worden op zee extra "eisen" gesteld. In formele zin zijn het geen eisen. Een vaarbewijs is niet verplicht tenzij men een (motor)boot heeft die sneller kan varen dan 20 km/uur en/of langer is dan 15 meter (geldt ook voor België).

Sinds 1994 worden nieuw gebouwde jachten CE¹ geclassificeerd. Deze 'Directive' is opgesteld om de Europese regelgeving te harmoniseren en geeft richting aan het ontwerp en de constructie van jachten. Er zijn 4 categorieën: Ocean (A), Offshore (B), Inshore (C) en Sheltered Waters (D). Boten

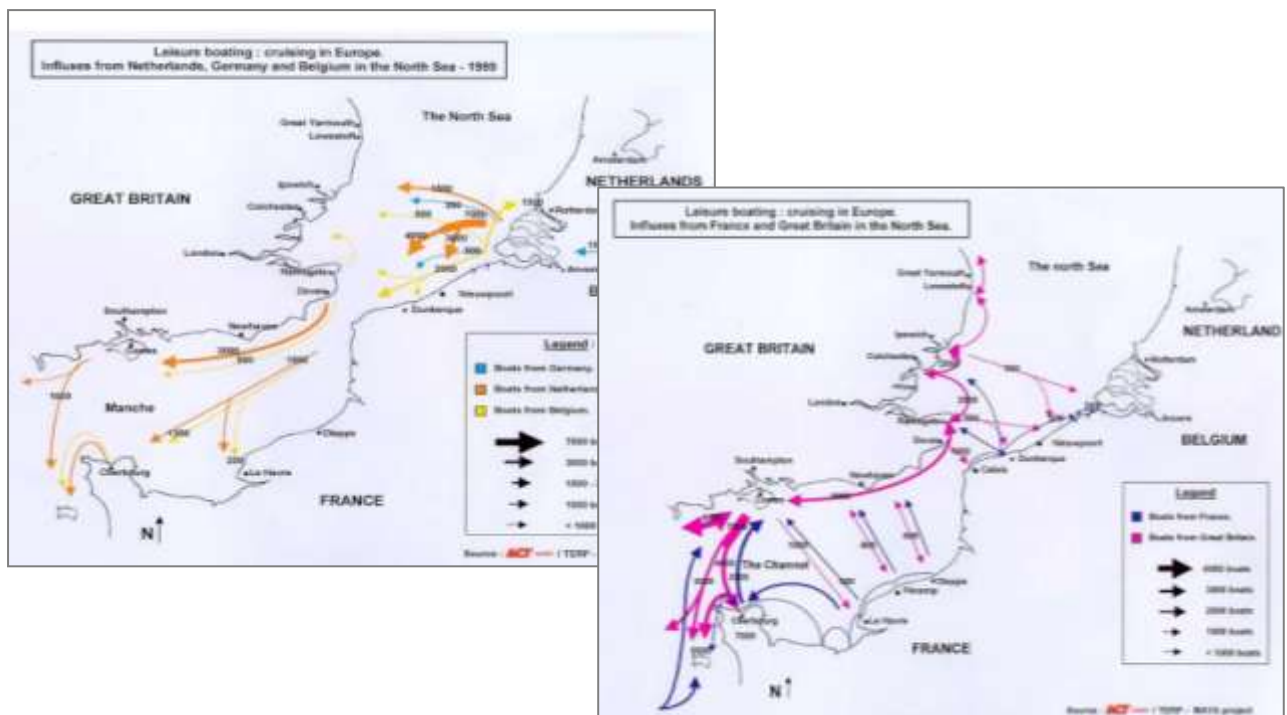
¹ CE = Conformité Européenne

van categorie A of B zijn qua constructie “zeewaardig”. De boten van categorie C zijn geschikt voor kustwateren en grote baaien etc. tot windkracht 6 en golven van 2 meter. De bemanning bepaalt uiteindelijk hoe zeewaardig een boot is, maar volgens de CE classificatie kunnen jachten van de categorieën A t/m C onder normale omstandigheden prima langs de kust of op zee varen. Bij harde wind of slechter weer heeft Breskens het voordeel dat men vaak nog op de Westerschelde kan varen. Deze (vlucht)mogelijkheden hebben IJmuiden, Scheveningen of de havens langs de Belgische kust niet.

Breskens ambieert hotspot te worden voor het zeezeilen en voor zeezeilers. Is er iets te zeggen over de omvang van de doelgroep voor het zeezeilen in Nederland? Van de 878 passanten die in 2002² meededen aan een onderzoek in het IJsselmeergebied en de Waddenzee voer 29% ook op de Noordzee. Van 484 passanten en ligplaatshouders die in 2008 meededen aan een vergelijkbaar onderzoek in het Deltagebied voer 68% van de zeiljachten wel eens op de Noordzee. Bij de motorboten was dit 13%³. Ca. 70% van de zeilboten in het IJsselmeergebied vaart dus (nog) niet op zee en hetzelfde geldt voor 30% van de boten in het Deltagebied. Los van de veranderingen in de watersport sinds die tijd, is er een flinke groep boten (en eigenaren) die met hun jacht wel op de Noordzee zouden kunnen varen, maar het niet doen. Dat heeft naast de behoefte te maken met kennis en vertrouwen.

De meeste mensen die op zee varen zijn toerzeilers. Uit een onderzoek in 2003⁴ onder zeiljachten die op de Noordzee voeren bleek dat 18,7% wel eens aan een zeilwedstrijd op zee meedeed. De wedstrijdzeilers zijn dus weer een (kleine) doelgroep binnen de categorie zeezeilers.

In 1999 is onderzoek gedaan naar vaarbewegingen in de kanaalzone, in het gebied tussen Nederland, België, Frankrijk en Engeland⁵. Over de aantallen boten zijn discussies geweest, maar de stromingen geven wel aan dat het Deltagebied een belangrijke schakel of “springplank” vormt naar het zuiden en naar de Engelse kust.

² Onderzoek vaargedrag IJsselmeergebied & Waddenzee, Waterrecreatie Advies februari 2003

³ Onderzoek vaargedrag Deltagebied 2008, Waterrecreatie Advies, april 2009

⁴ Onderzoek vaargedrag Noordzee, Waterrecreatie Advies, januari 2004

⁵ Marine and Yachting 2 in the Lower North Sea and the Irish Sea, INTERREG IIIB, ACT Ouest and TERP, 1999

2.3. Ontwikkelingen in de watersport

Begin 2009 was voor het laatst onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de watersport in de provincie Zeeland⁶. Er waren toen 79 jachthavens die lig- en/of passantenplaatsen verhuurden en/of winterstallingmogelijkheden boden. Sinds de nulmeting in 2003⁷ was het aantal ligplaatsen in Zeeland met 2,3% gestegen tot 11.109 en het aantal boten met 1%. De gemiddelde bezettingsgraad was 95,8% en de wachtlijsten voor een ligplaats liepen op (+17%). Er waren 19 jachthavens met uitbreidingsplannen. Ook het aantal passanten nam toe.

Sinds 2009 is er echter veel veranderd. Er volgde een economische- en een bankencrisis. De verkoop van huizen, auto's en ook boten kwam nagenoeg tot stilstand. In het IJsselmeergebied werd in 2010 geen groei meer gemeten. In 2012⁸ daalde zelfs het aantal boten, er was sprake van krimp.

Verder vergrijst de watersport, dat geldt voor de eigenaren en voor de boten. In 2013 is onderzoek gedaan onder passanten en ligplaatshouders⁹. Er is o.a. gevraagd naar de leeftijd van de schipper, een vraag die eerder in 1993 en 2002 was gesteld. Dat leverde navolgende tabel:

	1993		2002		2002 (IJ&W)		2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
jonger dan 30 jaar	112	10	70	5	37	4	18	2
30 - 40 jaar	202	18	185	13	94	11	41	5
40 - 50 jaar	416	37	349	24	174	21	140	18
50 - 60 jaar	393	35	843	58	343	40	237	30
ouder dan 60 jaar					199	23	345	44
Totaal	1.124	100	1.447	100	847	100	781	100

In 1993 was 35% van de schippers ouder dan 50, in 2013 was dit opgelopen naar 74%. Niet alleen de watersporter vergrijst, ook de doorstroming van boten stagneert. Jongeren hebben minder behoefte aan het bezit van een boot met bijbehorend "gedoe". De aanschaf van een huis is al lastig genoeg. Door de concurrentie in de luchtvaart zijn vakantiebestemmingen bereikbaar waar het verblijf goedkoop is en men zeker is van mooi weer. Voor uitstapjes in Nederland kijkt men naar de weersverwachtingen en gaat een dag of een (lang) weekend weg. Vier dagen is voor veel jongeren tegenwoordig al "een lange vakantie".

Behalve de economische crisis en het feit dat jongeren minder snel in de aanschaf van een boot zullen of kunnen investeren, verandert ook het vaargedrag. Deels wordt dit veroorzaakt door de leeftijd. Men investeert in zaken die het verblijf aan boord of het zeilen vergemakkelijken, zoals een elektrische lier of elektronica. Vroeger stapte men met gemak over de boeg van het schip op de steiger, nu wordt een zijsteiger in de haven zeer gewaardeerd. Het varen zelf is minder belangrijk geworden, ook dat heeft met de leeftijd te maken. De boot is een varende "hotel". In de havens die men aandoet nemen de walactiviteiten toe en dus ook de gemiddelde verblijftijd, ... als er in de omgeving wat te beleven valt.

⁶ Evaluatie watersportbeleid provincie Zeeland 2000-2008, Waterrecreatie Advies, april 2009

⁷ Watersport in het Deltagebied, Integrale recreatievisie Deltawateren, Waterrecreatie Advies, januari 2004

⁸ Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied 2012, Waterrecreatie Advies, december 2012

⁹ Recreatietoervaart in het IJsselmeergebied, Waterrecreatie Advies, januari 2014

2.4. Quicksan ontwikkeling watersport 2009 - 2015

Om de ontwikkelingen sinds 2009 in beeld te brengen is een quickscan bij de jachthavens in Zeeland uitgevoerd. Van de 79 deelnemers die aan de monitor in 2009 hebben meegedaan, hebben nu 37 meegedaan aan de quickscan. Veranderingen binnen deze groep zijn dus meetbaar. Samen hebben de 37 havens 64% van alle ligplaatsen in Zeeland. De gemiddelde bezettingsgraad is bij deze groep sinds 2009 gedaald van 95% naar 90%. Ook het aantal boten is gedaald (-50), net als de wachtlijsten (-40%) en het aantal passanten. De gemiddelde verblijftijd van de passanten is toegenomen zodat het aantal bootovernachtingen in 2014 bijna hetzelfde is als in 2008. Zeven havens in deze groep van 37 hadden uitbreidingsplannen in 2009, drie hebben hun plannen inmiddels (deels) gerealiseerd. Er zijn nog twee met uitbreidingsplannen over, waaronder Jachthaven Breskens. Zes havens hebben inmiddels plannen om de capaciteit te verminderen.

Eerder dit jaar heeft een vergelijkbaar onderzoek plaatsgevonden in de Hollandse Plassen¹⁰. De resultaten zijn vergelijkbaar, de ontwikkelingen spelen in heel Nederland. Tarieven staan onder druk als het aantal boten daalt. De concurrentie tussen havens en tussen vaargebieden neemt toe.

Niet de hele sector is negatief. De verkoop van gebruikte schepen groeit. Een deel verdwijnt naar het buitenland, maar de vergrijzing biedt voorlopig nog volop kansen voor jachtmakelaars. Reparatie, onderhoud en winterstalling zijn ook stabiel. Oudere boten vergen vaak meer onderhoud. Soms besluit men na een verkoop poging toch te blijven varen en investeert men in het verbeteren van de kwaliteit of de voorzieningen. Ook verhuurbedrijven doen het goed. Het aantal 'multihulls' zoals catamarans groeit, vooral bij charterbedrijven die boten verhuren in warmere en/of exotische oorden. Scholing en opleiding van jongeren (zeilscholen) zijn erg lang stabiel geweest, maar staan nu onder druk. Problemen in de watersport zitten voornamelijk bij werven en bedrijven die nieuwe boten verkopen. Effecten daarvan zijn meetbaar in jachthavens.

Het is niet gezegd dat deze situatie zo blijft. De prijzen in het buitenland stijgen en een vakantie dicht bij huis heeft ook voordelen. Er kan na de 'buitenlandhype' best weer een omslag in het vakantiedrag ontstaan waarbij mogelijkheden om te onthaasten weer worden gewaardeerd. Van "georganiseerd, all-in met polsbandje" naar het kiezen van "een eigen route en een eigen programma". Dat blijft een sterk punt van de watersport. Voor een deel van de vloot zullen echter geen kopers meer zijn. Boten waarvan de economische en/of de gebruikswaarde nul of zelfs negatief is, de zogenaamde 'end of life' boten, zullen worden gesloopt¹¹. Havens, plaatsen en vaargebieden moeten dus wel investeren in een betere kwaliteit en nieuwe concepten om onderscheidend te zijn.

¹⁰ Ontwikkeling watersport Hollandse Plassen 2008 -2015, Waterrecreatie Advies, juli 2015

¹¹ Aantal 'end of life' boten in Nederland en potentiële afvalstromen, Waterrecreatie Advies, januari 2015

3. Breskens

3.1. Historie en huidige situatie

Breskens heeft een bijzondere historie. Veel daarover is terug te vinden in het Visserijmuseum. Na het vertrek uit de haven van de grote veerboten naar Vlissingen en het merendeel van de viskotters resteert vooral een verpauperde entree. Een naam van een boot op de Middenhavendam verwoordt de huidige kwaliteit van het waterfront:

Historie van Breskens en een overzicht van de huidige situatie

3.2. Plannen voor de herinrichting van het waterfront

Het Masterplan van het havengebied van Breskens toont de ambities¹². Het begint met 7 doelstellingen:

1. Behoud van de visserij in Breskens
2. Nieuw visserijcentrum
3. Breskens als zeezeilcentrum
4. Uitbreiding jachthaven
5. Versterken van de ruimtelijke relaties tussen de haven, het dorp en het strand
6. Versterken van het karakter en de authenticiteit van Breskens
7. Aantrekkelijke sfeervolle en dynamische leefomgeving

Het Masterplan toont een ambitieus eindbeeld:

- ❖ Het nieuwe visserijcentrum wordt zo ingepland dat de kade publiek domein blijft.
- ❖ Op de plaats van de oude vismijn een gebouw met havengerelateerde handel op de begane grond, horeca en ruimte om te parkeren. Op de verdieping appartementen.
- ❖ Op de Middenhavendam 10 gebouwen van laag naar hoog, oplopend naar de Westerschelde. In de sokkel een jachtwerf met gerelateerde handel en kleine nijverheid. Plus horeca en kleine handelsactiviteiten en parkeerruimte voor ca. 310 appartementen.
- ❖ Op de Westhavendam 3 gebouwen met ca. 125 appartementen en een gedifferentieerd aanbod van verschillende types en groottes woningen. In de sokkel: zeezeilen gerelateerde handel en kleine nijverheid, boetieks en horeca en privatieve parking voor de appartementen.

Schetsen en referentiebeelden geven een indruk van de situatie die men voor ogen heeft. Kostendekker voor de transformatie is de bouw van ca. 400 appartementen en overheidsbijdragen. Over het hele project is in januari 2015 een Intentieovereenkomst getekend tussen de Provincie Zeeland, Haven Breskens Vastgoed B.V., Aannemersbedrijf Van der Poel B.V., Beheersmaatschappij Verstraeten B.V., Jachthaven Breskens B.V. en de gemeente Sluis. Genoemde partijen zijn volgens de Intentieovereenkomst gezamenlijk verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het hele havengebied, de realisatie van maatschappelijke functies in dit gebied en de opwaardering van de openbare ruimte. Een belangrijk onderdeel van die ontwikkelingen is de realisatie van het nieuwe viscentrum. Hierin worden onder meer de functies vismijn, visserijmuseum, visserijexperience en KNRM opgenomen. Tevens worden de kansen en mogelijkheden voor de positionering van Breskens als internationaal centrum voor zeezeilen serieus onderzocht.

¹² Masterplan havengebied Breskens, Arcas Architecture & Urbanism, mei 2015

3.3. Bestaand aanbod voorzieningen watersport

Om inzicht te krijgen in de kansen en mogelijkheden voor de positionering van Breskens als internationaal centrum voor zeezeilen, zijn eerst de huidige voorzieningen in beeld gebracht.

De jachthaven van Breskens heeft bijna 600 ligplaatsen en trekt jaarlijks een fors aantal passanten. Bijna 65% van de ligplaatshouders komt uit België en Duitsland. Op en rond de jachthaven en op het Industrierterrein Deltahoek zijn een groot aantal watersportbedrijven actief:

Ligplaatsen, watersportvereniging en horeca	
Jachthaven Breskens	Oosthavendam 3
WSV Breskens	Galjoen 20
Jachtclub Breskens	Oosthavendam 1
Winterstalling, reparatie en onderhoud	
Breskens Yacht Service (BYS)	Middenhavendam 3
Jachtwerf Delta	Deltahoek 11
M.D. Meeusen	Middenhavendam 7e
Johnny Franssens Jacht Service	Port Scaldis 1531
Zeilen, trainingen en opleidingen	
Ocean Race Academy	
Watersportwinkel	
Kosten Watersport	Kaai 3
Zeilreparaties en dealerschappen	
Neil Pryde Sails Holland	Oosthavendam 10
North Sails (via BYS, agent)	Middenhavendam 3
Masten en tuigages	
Hall Spars & Rigging BV	Deltahoek 42
Jachtmakelaars	
Joppe International Yacht Brokers	Oosthavendam 4
PJ Yachting (in pand BYS)	Middenhavendam 3
NAVI-SELL	Port Scaldis 1
Verzekeringen	
Huysman Yacht Insurance and Financing	Oosthavendam 4
Import nieuwe jachten	
Grand Soleil en Wauquiez Boats (via BYS)	Middenhavendam 3

Breskens biedt al veel voorzieningen voor de watersport, zowel rond de haven als op Industrieterrein Deltahoek.

In de Middenhaven ligt een bunkerstation waar diesel getankt kan worden. Op de Kaai zijn een aantal restaurants gevestigd, waaronder Spetters, een restaurant met een Michelin ster.

De voorzieningen in en rond de haven zijn niet meer van deze tijd. De prijs-kwaliteitverhouding is misschien redelijk, maar past niet bij een internationale hotspot voor zeezeilers. Herinrichting van het waterfront biedt mogelijkheden de kwaliteit te verbeteren en faciliteiten toe te voegen.

3.4. Breskens in de regio

Breskens is niet zomaar een haven aan de Westerschelde in Zeeuws-Vlaanderen. Voor de watersport en als jachthaven heeft Breskens een aantal grote voordelen. Breskens heeft via de Westerschelde een open verbinding met de Noordzee. Dat hebben de havens langs de Vlaamse kust en Scheveningen en IJmuiden ook. Breskens is echter de enige haven waar je onder bijna alle omstandigheden nog binnen kunt lopen en bij harde wind ook nog uit kunt wijken verder de Westerschelde op. Dat is een belangrijk voordeel voor ligplaatshouders, maar van cruciaal belang voor het organiseren van trainingen, opleidingen, de verhuur van boten en het varen met gasten.

Breskens heeft nog een voordeel ten opzichte van omliggende havens. Breskens is “dichtbij”. Voor Nederlanders uit het noorden is dat misschien niet helemaal logisch, ondanks de Westerscheldetunnel, maar voor inwoners uit Antwerpen, Brussel en Gent ligt Breskens even ver of dichterbij dan de jachthavens in Zeebrugge, Oostende, Blankenberge en Nieuwpoort. Het verklaart het hoge percentage ligplaatshouders uit België.

3.5. SWOT-analyse Breskens

Op 26 augustus is in de Jachtclub een bijeenkomst georganiseerd met de watersportbedrijven uit Breskens. Dat leverde veel ingrediënten voor de SWOT-analyse. In periode voor en na 26 augustus is met meer mensen in Breskens gesproken. Ook daaruit kwamen suggesties die in navolgende SWOT zijn verwerkt.

Sterk

- Vaarmogelijkheden vanuit Breskens (ook bij slecht weer)
- Er zijn al veel ingrediënten voor de hotspot aanwezig: veel servicebedrijven, een jachthaven, het nieuwe visserijcentrum en museum, goede horeca (Spetters), ...
- Bereikbaarheid (auto) vanuit België (Antwerpen, Brussel, Gent)
- Breskens is ook aantrekkelijk voor Duitsers (“puur”)
- Kust gemeente Sluis is nog mooi in tegenstelling tot Belgische kust
- Aantrekkelijk achterland (Strand en strandtent, Brugge, Sluis, Cadzand, Waterdunen, langs de dijk, panoramaroute, ...)
- Alle partijen zijn op hun eigen manier positief over de plannen voor het waterfront
- Initiatiefnemers financieel sterk voor noodzakelijke transformatie

Zwak

- Kwaliteit bestaande voorzieningen
- Integratie dorp en haven (onderdeel Masterplan)
- Openbaar vervoer naar o.a. Brugge en Sluis (“een drama”)
- Voorzieningen voor de jeugd (trekt weg)
- Samenwerking met Vlaanderen (organisaties, opleidingen, onderwijs)

Kansen:

- Bedrijven die gemist worden: specialist jachtelektronica, zeilmaker (groter vloeroppervlak voor reparaties), jachtverhuur / -charter, zeezeilschool
- Kantooruimte aan de haven, gezellige jachtclub, meer evenementen / reuring
- Gescheiden verkoopsteiger makelaars en importeurs
- Plaats voor grote boten (V70: 4,5 m diepgang) en walfaciliteiten

- Kortere toegangsweg boottransport naar Deltahoek (RWS?)
- Breng het dorp naar het water (“dorp gevoel”)
- Wensen bewoners, ligplaatshouders en passanten: zwembad, fitness / hardloopparkours, toegankelijk waterfront, interessante publieke ruimte, kamperen bij de haven, ...
- Veer-/fietspont van Vlissingen naar nieuwe haven!
- Aanlegplaats Riviercruisevaart (bezoek Brugge / Gent)
- Trainingscentrum / faciliteiten catamarans / kitesurfen op strand bij Breskens (vlak water t.o.v. Vlaanderen, zie RBSC Knokke)
- Meer organiseren voor 300.000 toeristen in het achterland (opm. Rederij Festijn)
- Meer ligplaatshouders en passanten uit Duitsland, promotie op Boot Düsseldorf

Bedreigingen / aandachtspunten

- Positie bestaande bedrijven bij de transformatie van het waterfront (incl. tijdelijke voorzieningen)
- Normen milieuruimte tussen bedrijven, woningen en appartementen (gemeente)
- Geluid, geur (epoxyhars), afspuiten schepen
- Hoogte plint i.v.m. zeespiegelstijging
- Grondprijs na overdracht Rijksvastgoedbedrijf (RVB) aan gemeente Sluis
- Waterdiepten, baggeren en kostenallocatie na overdracht water door RVB aan gemeente Sluis
- Kosten en locatie golfbrekers
- Locatie brandstofstation
- Subsidies en gevaar concurrentievervalsing (gouden regels Stichting LEC)
- Enthousiasme creëren bij dorpingen -trek de mensen erbij
- Verouderde huidige faciliteiten in haven (gebouw WSV / Jachtclub, etc.)

Een SWOT is nooit compleet. Het vormt een beeld van de positie van Breskens en de kansen en aandachtspunten als het waterfront werkelijk ‘op de schop gaat’. Het kan verder een bijdrage leveren aan een haalbaar concept om van Breskens een (internationale) hotspot voor het zeezeilen en zeezeilers te maken. En het biedt kansen en aanknopingspunten voor derden.

4. Zeezeilen en opleidingen

Zeilen kan op verschillende niveaus. De meeste mensen maken kennis met de watersport bij hun ouders of bij vrienden aan boord, bij een zeilschool en/of bij een watersportvereniging. Om te leren zeilen kan je zeillessen volgen in verschillende typen boten zoals zwaardboten, kielboten, maar het kan ook op zeiljachten (en motorboten voor degenen die op een motorboot willen leren varen). Behalve het zeilen op “boten” zijn er vergelijkbare mogelijkheden om te leren (wind)surfen en bijvoorbeeld kitesurfen. Een groot deel van de zeilers gaat uiteindelijk recreatief varen en een deel gaat verder en wil wel aan zeilwedstrijden deelnemen.

4.1. Het Vaarbewijs

Een vaarbewijs in Nederland is niet verplicht tenzij men op een boot vaart die langer is dan 15 meter of sneller kan varen dan 20 km / uur. Er zijn in Nederland 4 soorten vaarbewijzen. De Vamex is verantwoordelijk voor de examinering en afgifte van de vaarbewijzen:

1. Klein Vaarbewijs 1
2. Klein Vaarbewijs 2
3. Groot Pleziervaartbewijs voor pleziervaartuigen van 25 - 40 meter (niet bedrijfsmatig)
4. (ICC) International Certificate of Competence, Inland en Inland and Coastal waters

Om in Nederland bedrijfsmatig te varen is een (Beperkt) Groot Vaarbewijs vereist, dat alleen kan worden verkregen via de examens voor de binnenvaart (CBR) in combinatie met het aantonen van meerdere jaren vaartijd. Voor het varen met pleziervaartuigen langer dan 40 meter heeft men in Nederland een Groot Vaarbewijs nodig¹³.

4.2. Commissie Watersport Opleidingen (CWO)

Behalve de Vaarbewijzen en het ICC worden de in Nederland behaalde zeildiploma's nagenoeg allemaal uitgegeven door de Commissie Watersport Opleidingen (CWO). De Stichting CWO is een samenwerkingsverband van de ANWB, het Watersportverbond en de HISWA. Deze stichting stelt zich tot doel een uniform diplomasysteem voor vrijwillige vaaropleidingen in te richten en in stand te houden¹⁴. Er zijn ongeveer 90 (commerciële) vaarscholen en 90 watersportverenigingen aangesloten bij het CWO. Tien daarvan richten zich (ook) op het zeezeilen.

Voor het zeezeilen zijn 4 CWO-diploma's te halen. Met diploma Zeezeilen 3 wordt men geacht zelfstandig, veilig en verantwoord te kunnen varen, manoeuvreren en navigeren op dagtochten langs de kust. De vereiste praktijkervaring voor dit diploma is 750 mijl, waarvan minimaal 250 mijl na het behalen van diploma Zeezeilen II. Er is nog een deelcertificaat Zeezeilen IV te halen als onderdeel van de opleiding tot Zeilinstructeur Zeezeilen III (Zi-3). Daarvoor moet men behalve extra praktijkervaring, een aantal theoriediploma's halen zoals Theoretische Kustnavigatie (TKN) en GMDSS-module B (Global Maritime Distress and Safety System).

¹³ Website Vamex: <https://www.vamex.nl/>

¹⁴ www.cwo.nl

Voor het varen van bepaalde zeilwedstrijden op zee worden aan het schip, de schipper en de bemanning extra eisen gesteld zoals het met goed gevolg afleggen van de cursus ISAF Offshore Personal Survival Training (OPST)¹⁵.

4.3. Opleidingen Royal Yachting Association (RYA)

Ook in Engeland is een uniform diplomasysteem, dat in stand wordt gehouden door de Royal Yachting Association (RYA). Het is voor een belangrijk deel vergelijkbaar met het Nederlandse CWO-systeem, met dien verstande dat het als Engelstalige opleiding wereldwijd bekend is en erkend wordt. Bij de RYA cursussen horen ook RYA gecertificeerde instructeurs en opleidingscentra.

Onderstaande tabel op de website van Tip Top Sailing geeft het verband aan tussen het CWO-systeem en het Engelse RYA-systeem (zeezeilen op jachten)¹⁶:

RYA Cursussen	Benaming	CWO Diploma	Benaming	Theorie Nivo	Marifoon certificaat	Mijlen
Basic Skills	Competent crew	KJ / ZZ 1	Goed bemanningslid			
Day Skipper (Non Tidal)		KJ 2	Wachtleider binnenwater	VB 1	Basis Marifoon	150
Day Skipper (Tidal)		ZZ 2	Wachtleider kustzeilen	VB 2	Basis Marifoon	250
Yacht master Coastal (Non Tidal)	Dayskipper	KJ 3	Schipper binnenwater	VB 2	Marcom B	250
Yacht master Coastal (Tidal)	Yachtmaster coastal	ZZ 3	Schipper kustzeilen	TKN	Marcom B	750
Yacht master Offshore	Yachtmaster offshore	ZZ 4 + RRP	Schipper Offshore	RRP	Marcom B	2500
Yacht master Ocean	Yachtmaster Ocean	ZZ4 + RRP	Schipper Ocean	Buitenland	Marcom B	2500

Trainers en coaches die door de RYA of op een RYA steunpunt zijn opgeleid, kunnen op verschillende plaatsen in de wereld een volledige of deeltijd baan krijgen. Op de website van de RYA staat een overzicht met vacatures zoals het runnen van een zeilschool, het begeleiden van flottieljes in exotische oorden of captain op zeil- of motorjachten van meer dan 24 meter¹⁷.

¹⁵ Zie: <http://aquaplanning.org/index.php/nl/183-opst-isa-sea-survival-zeilwedstrijd-fastnet>

¹⁶ <http://www.tiptopsailing.nl/zeilschool/cwo-binnenwater/cwo-diplomas/>

¹⁷ <http://www.rya.org.uk/coursestraining/careersadvice/Pages/default.aspx>

4.4. Zeezeilscholen in Vlaanderen

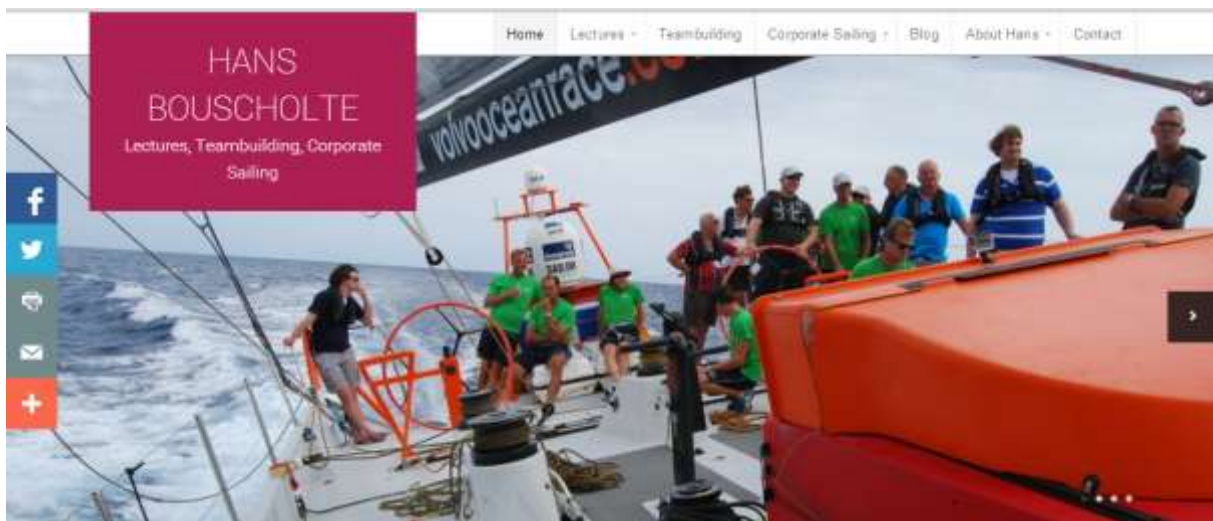
Langs de Belgische kust is één school actief op het gebied van zeezeilopleidingen. De Vlaamse Zeezeilschool¹⁸ organiseert vanuit Nieuwpoort verschillende cursussen. Tussen haakjes is het aantal cursusdagen aangegeven:

1. algemeen stuurbrevet en YACHTMAN (ICC C) (avond) (5)
2. YACHTMAN (avond) (4)
3. REISPLANNING (2)
4. Algemeen Stuurbrevet (ICC IC) (avondcursus) (5)
5. GMDSS SRC certificaat (2)
6. ICC - Algemeen stuurbrevet (dagcursus) (2)

Daarnaast wordt door de Vlaamse Zeezeilschool een gamma aan praktijkcursussen en vaartochten georganiseerd. De Belgische opleidingen sluiten niet aan bij het Nederlandse CWO- of het RYA-systeem zijn niet internationaal erkend.

4.5. De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte

De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte is in Breskens gevestigd en richt zich op het topsegment als het gaat om het zeezeilen op wedstrijdjachten. Oudere en jongere zeilers kunnen een Masterclass Oceanracing volgen op een V60 of een V70¹⁹.

Daarnaast zeilt de Ocean Race Academy met bedrijven en organiseert zeiltochten waarbij samenwerking aan boord en teambuilding veel aandacht krijgen.

Er zijn in Nederland twee bedrijven die zich op dit topsegment richten: De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte en Team Heiner van Roy Heiner in Lelystad²⁰. Team Heiner heeft 12 boten waaronder een V60 die in Den Helder of in Portugal ligt.

¹⁸ <http://vlaamsezezeilschool.be/opleidingen/praktijk/>

¹⁹ www.hansbouscholte.com

²⁰ www.teamheiner.com

4.6. Overige nautische opleidingen in Nederland

Voor de binnenvaart, de grote vaart en de visserij zijn er in Nederland verschillende opleidingsmogelijkheden. Er zijn uiteraard raakvlakken met bovengenoemde opleidingen. De TU in Delft heeft een Minor Zeiljachten. Het IVA in Driebergen heeft een watersport gerelateerde hbo-opleiding (Nautisch Business Management), ROC de Friese Poort in Sneek biedt een mbo-opleiding Medewerker Watersportindustrie en de Enkhuizer Zeevaartschool biedt een opleiding voor de grote en kleine zeilvaart. Het zijn allemaal beroepsopleidingen. Navolgend een overzicht van wo- en hbo- en mbo-opleidingen.

Wo- / hbo- opleidingen						
		Maritieme Techniek (WO)	Maritiem Officier	Maritieme Techniek (Scheepsbouwkunde)	Master of Marine Shipping Innovations	Nautisch Business Management
TU Delft*	Delft	X				
Hogeschool Rotterdam	Rotterdam		X	X		
Hogeschool van Amsterdam	Amsterdam		X			
Hogeschool Zeeland	Vlissingen		X			
IVA	Driebergen					X
NHL Hogeschool	Leeuwarden			X		
NHL Hogeschool (MIWB)	West-Terschelling		X	X	X	

* heeft ook Minor Zeiljachten

Mbo - opleidingen							
		Binnenvaart	Koopvaardij/Zeevaart	Kleine/Grote Zeilvaart	Scheeps-/jachtbouw	Watersportindustrie	CIOS Watersport
Berechja College	Urk	X	X				
Deltion College / STC	Zwolle		X				
Enkhuizer Zeevaartschool	Enkhuizen			X			
Friesland College	Heerenveen						X
Noorderpoort	Delfzijl		X				
Nova College - Maritieme Academie	Harlingen	X	X				
Nova College - Maritieme Academie	IJmuiden	X	X				
ROC Friese Poort	Sneek				X	X	
ROC Kop van Noord-Holland	Den Helder		X				
Scalda	Vlissingen	X	X				
Scheepvaart en Transport College (STC)	Katwijk aan Zee		X				
Scheepvaart en Transport College (STC)	Rotterdam		X		X		
Scheepvaart en Transport College (STC)	Stellendam		X				

Volgens Ecorys werken ca. 12.000 mensen in de watersportindustrie en ca. 15.600 bij maritieme toeleveranciers²¹. Van de werknemers had 85% een vast dienstverband en 15% een tijdelijk dienstverband.

Tabel 3.39 Werkgelegenheid naar opleivingsniveau watersportindustrie (%)

Jaar	Basis- onderwijs	Voortgezet onderwijs	MBO	HBO / WO
2002	12	50	32	6
2007	9	42	38	11
2014	5	28	31	30

a) Geen gegevens

Bron: Ecorys, Werkgeversenquête watersportindustrie

Het percentage werknemers met een hbo- / wo-opleiding in 2014 is hoog. Ecorys verwijst naar de respons (steekproef), maar geeft aan dat de toename past in een opwaartse trend van de kwalificatie-eisen. De werkgelegenheid in de watersportindustrie bestaat in belangrijke mate uit technische en technisch-commerciële functies in de scheepsbouw- en scheepsreparatie en allround functies op werven en in jachthavens. Van de nieuwe werknemers in 2013 was 36% afkomstig uit het onderwijs (schoolverlaters).

4.7. Conclusies en het idee 'Sailing University'

Om op zee te gaan zeilen kan je verschillende opleidingen volgen. Er zijn ca. 180 zeilscholen in Nederland aangesloten bij het CWO. Er zijn vier CWO zeezeildiploma's te halen in combinatie met een aantal theorieopleidingen. Het Nederlandse CWO-systeem is vergelijkbaar met het Engelse systeem van de Royal Yachting Association (RYA). Er zijn 3 Nederlandse zeilscholen die RYA gecertificeerd zijn. Als Breskens een internationale hotspot voor het zeezeilen en zeezeilers wil worden, zal in ieder geval een RYA gecertificeerde zeezeilschool moeten worden aangetrokken. De Ocean Race Academy van Hans Bouscholte bedient een topsegment dat verder gaat dan een RYA gecertificeerde zeezeilschool. Het zou elkaar goed aan kunnen vullen. De boten waarop Hans Bouscholte trainingen en opleidingen geeft zijn onderscheidend in Nederland en dus belangrijk voor het concept.

Er is een scala aan nautische opleidingen in Nederland. Een deel richt zich op de watersport, de meeste opleidingen richten zich echter op de grote vaart, de binnenvaart, de scheepsbouw en/of de visserij. Sommige vakken zijn nuttig of noodzakelijk voor de hierboven genoemde CWO of RYA zeezeilopleidingen. Omgekeerd hebben veel studenten die een nautische opleiding volgen als hobby iets met watersport of zeilen. Er zijn roei- of zeilverenigingen gekoppeld aan een universiteit of meerdere opleidingen gekoppeld aan één zeilschool. In Southampton is een RYA zeilschool gekoppeld aan de universiteit²², in Berlijn zijn een aantal universitaire en hbo-opleidingen gekoppeld aan een zeilschool²³. Een RYA zeezeilschool in combinatie met de Ocean Race Academy kan vanuit Breskens een interessant praktijkprogramma zeezeilen bieden. Samenwerking kan voor de opleidingen een toegevoegde waarde hebben, op sportief vlak, op het gebied van scholing of als niche voor internationale studenten. Nederland behoort tot de top 3 zeilnaties ter wereld.

²¹ De Nederlandse Maritieme Cluster, monitor 2014, Ecorys i.s.m. Nederland Maritiem Land, december 2014. Hoofdstuk 3.11, Watersportindustrie

²² <http://www.solent.ac.uk/watersports/about-us.aspx>

²³ <http://www.hochschulsport.fu-berlin.de/en/wassersport/segeln/index.html>

5. Excursie naar Scheveningen en Lelystad

De excursie naar Scheveningen en Lelystad was bedoeld om ideeën voor Breskens op te doen. In Scheveningen werd het Nationaal Topzeilcentrum (NTC) van het Watersportverbond bezocht. In Lelystad WV het Bovenwater, een regionaal trainingscentrum (RTC) van het Watersportverbond, de Bataviahaven en Flevo Marina.

5.1. Scheveningen

De gemeente Den Haag profileert zich als 'Internationale sportstad aan zee'. Zeilen en beachsporten zijn speerpunten. Veel activiteiten zijn erop gericht om jongeren aan te trekken. Kitesurfen, golfsurfen, windsurfen, catamaranzeilen, etc. vinden plaats langs de kust tussen Scheveningen en Kijkduin²⁴.

Daarnaast vinden allerlei ontwikkelingen in de havens plaats. Hoewel de visserij in Scheveningen nog steeds belangrijk is, ontstaat ook hier ruimte voor recreatie en wonen. Een van de voormalige bekkens is volledig ingericht als (jacht)haven en vormt langzamerhand het uitgaanscentrum van Scheveningen met talloze horecavoorzieningen aan het water. Voor de havens, sport- en publieksevenementen is een budget beschikbaar van € 30 miljoen.

In Scheveningen is ook het Nationaal Topzeilcentrum van het Watersportverbond gevestigd. Een groot deel van de Olympische zeilers wordt in Scheveningen opgeleid. Gewerkt wordt aan een nieuw onderkomen. De veilige opslag van materiaal, met name de boten van de Olympische zeilers was een knelpunt. De gemeente investeert nu € 3,5 miljoen in nieuwe voorzieningen. Het project wordt ontwikkeld door Rederij Van der Zwan en een lokale projectontwikkelaar. Het Watersportverbond huurt voor een periode van 4 jaar met een optie tot verlenging, parallel aan het subsidieprogramma van NOC NSF. Om Topzeilcentrum te kunnen worden, stelt het NOC NSF eisen aan de mogelijkheden om in de buurt te wonen en te studeren. Er worden eisen gesteld aan medische en andere sportgerelateerde voorzieningen, aan het verstrekken van maaltijden, etc. Met hbo, mbo en

²⁴ Gebruikersonderzoek watersport Haagse stranden Waterrecreatie Advies, december 2013

universitair onderwijs zijn afspraken gemaakt. In het pand is ook ruimte voor andere watersport- of nautisch gerelateerde bedrijven. De bouw start in 2015, oplevering is voorzien eind 2016.

Het Watersportverbond wil ook een programma ontwikkelen voor zeezeilen op kielboten. Sommige Olympische zeilers willen verder in de watersport. Zeezeilen is een optie waar het Watersportverbond nu zelf niets mee doet. Zeezeilschool Scheveningen biedt in de haven CWO opleidingen en is training- en opleidingscentrum van de Royal Yachting Association, RYA. De zeezeilschool verhuurt ook zeiljachten, verzorgt bedrijfstrainingen en biedt o.a. mogelijkheden om op (5) eigen jachten wedstrijden te zeilen. Zeezeilschool Scheveningen is één van de 10 CWO-zeezeilscholen in Nederland en een van de 3 RYA gecertificeerde opleidingen.

Als Breskens zich ook op het zeezeilen wil richten, zou het zich volgens Edwin Lodder van het Watersportverbond kunnen ontwikkelen tot Regionaal Trainingcentrum (RTC) Zeezeilen. Breskens als kweekvijver voor toptalenten. Samenwerking kan volgens de heer Lodder verder plaats vinden op het gebied van evenementen (NSR, ORC Kampioenschap, driehoek Breskens - Scheveningen - Engeland, ...).

Vergader- en instructieruimte in het TZC in Scheveningen. Tevens in gebruik voor evenementen.

Verkleedruimtes, douches, toiletten en kluisjes voor de zeilers (huidige situatie)

5.2. Lelystad

WV Bovenwater

Lelystad heeft meerdere jachthavens, maar relevant voor Breskens is het Regionaal Trainingcentrum (RTC) van het Watersportverbond aan het Bovenwater. Het Bovenwater is een afgesloten plas en vergelijkbaar met de Braakman bij Breskens.

Het trainingscentrum van het Bovenwater is ca. 20 jaar geleden aangelegd met subsidies van het Watersportverbond (NOC NSF), de gemeente Lelystad en de provincie Flevoland. Het gebouw en de faciliteiten zijn fantastisch. Er zijn training- en verkleedruimtes, een grote kantine met keuken, een jachthaven met (te)veel ligplaatsen, een berging aan het water voor 3 rubberboten en boeien, een loods voor de stalling van boten incl. reparatiehoek voor onderhoudswerkzaamheden, een (afgesloten) buitenterrein voor de stalling voor boten, etc.

De vereniging heeft eigen Optimisten, Laser Pico's en een aantal Centaurs waarin volwassenen zeilles krijgen. Ooit werden trainers gesubsidieerd, maar dat is door de bezuinigingen bij NOC NSF en het Watersportverbond verleden tijd. Kosten moeten grotendeels worden betaald uit contributie-inkomsten van leden, evenementen en een paar sponsors. Het wedstrijdzeilen is mede daardoor op een lager niveau terecht gekomen. De zeillessen, zeilkampen en wedstrijden gaan wel gewoon door. Breedtesport is belangrijker geworden. Via het schoolzeilen, mede georganiseerd door Sport Flevoland, hebben in 2015 ca. 150 scholieren bij WV Bovenwater kennis gemaakt met zeilen. 60 daarvan zijn vervolgens op zeilles gegaan. Voor de vereniging is het schoolzeilen belangrijk voor de aanvoer van nieuwe leden.

Bataviahaven

De Bataviahaven is een van de zes jachthavens in Lelystad en ligt vlak bij de Factory Outlet Bataviastad. Op loopafstand bevinden zich 3 musea: de Bataviawerf, Nieuw Land Erfgoedcentrum en het Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Het maakt de haven tot een populaire bestemming voor passanten. Er worden vanuit de haven veel evenementen georganiseerd waaronder nationale en internationale Matchrace evenementen, het WK Moth en in 2016 het WK 49-er. Een deel van de haven is ingericht voor charterschepen. De haven is door de charterschippers al een aantal jaren verkozen tot beste haven van Nederland. Verder is de haven een bestemming voor riviercruiseschepen. De riviercruisevaart groeit en o.a. Lelystad profiteert daarvan.

Evenementen en riviercruisevaart in de Bataviahaven

Omdat de Bataviahaven alleen passantenplaatsen heeft en geen vaste ligplaatsen verhuurt, is het makkelijk om in de haven evenementen te organiseren. De Bataviahaven trekt veel verenigingen en klassenorganisaties die met een groep boten komen. Voor evenementen worden extra of speciale steigers gehuurd die na afloop weer worden verwijderd. Op de kades rond de haven is ruimte voor stalletjes en feesttenten. Mede dankzij Bataviastad is er voldoende ruimte om te parkeren.

Drijvend botenhuis van de KNRM in de Bataviahaven

Flevo Marina

Flevo Marina is een full-service jachthaven met ca. 900 ligplaatsen. Buitendijks bevindt zich o.a. een havengebouw met een watersportwinkel, een restaurant, een kleine supermarkt, een Trade Center met 25 kantoren en een 40 ton botenlift plus werkplaats / receptie.

Een deel van de haven voor het Trade Center is ingericht / bestemd als vrij toegankelijke verkoopsteiger. Ligplaatsen worden aan de bedrijven in het Trade Center op jaarbasis verhuurd. In de rest van de haven liggen geen schepen te koop zodat voorkomen wordt dat potentiële kopers over de steigers gaan dwalen.

Winterstalling, reparatie- en onderhoudswerkzaamheden vinden grotendeels binnendijks plaats. De situatie is wat dat betreft vergelijkbaar met Industrierrein Deltahoek. In Lelystad worden ca. 500 schepen per jaar met botenwagens naar het winterstallingterrein, de loodsen en de werkplaatsen binnendijks vervoerd. Kraan, bokken en transportsysteem zijn daarop ingesteld

De loodsdeuren zijn 8 meter hoog en schepen met een totale hoogte van bijna 7,5 meter kunnen de loodsen worden binnengereden. Een van de loodsen (40 x 20 meter) is in de lengterichting in twee helften gesplitst en ingericht als mastenberging en zeilmakerij. De zeilmakerij heeft een tussenverdieping. Beneden magazijn en tuigerij, boven een vloer waar zeilen worden gerepareerd en zeilkappen worden gemaakt.

Flevo Marina heeft net als de andere havens in het IJsselmeergebied last van de krimpende markt en de economische crisis. Reparatie, onderhoud en verhuur gaan goed, maar er worden weinig nieuwe boten verkocht. Daarom zijn veel importeurs uit het Trade Center verdwenen. Er wordt met diverse nieuwe concepten geëxperimenteerd waaronder de verhuur van drijvende chalets in de haven.

In een drijvend kantoorgebouw is Team Heiner gevestigd²⁵. Het gebouw bestaat uit 3 verdiepingen en bevat behalve opberg-, kleed-, en kantoorruimte ook vergaderruimtes waar diverse soorten trainingen en presentaties worden gegeven. De vergaderruimtes kunnen ook door derden worden gehuurd. Aan de steigers rond het gebouw liggen eigen boten en boten van bedrijven die door Team Heiner worden gemanaged en voor trainingen worden gebruikt.

Team Heiner heeft meerdere overeenkomsten met de Ocean Race Academy van Hans Bouscholte. Team Heiner en Flevo Marina werken op een aantal onderwerpen samen.

Conclusies

De excursie heeft gezorgd voor inspiratie. Het Watersportverbond is in Scheveningen bezig een trainingsprogramma voor zeezeilers op te zetten. Doelgroep zijn in eerste instantie Olympische zeilers en andere topzeilers die zich na een Olympische campagne willen bekwamen in het zeezeilen. Het programma kan aansluiten op de in Scheveningen bestaande RYA zeezeilopleidingen. De primaire taak van het Watersportverbond in Scheveningen blijft de Olympische zeilers en gerelateerde kennis, maar een samenwerking met Breskens biedt zeker kansen. In Breskens liggen boten van de Ocean Race Academy die Scheveningen bijvoorbeeld niet heeft.

De excursie in Lelystad heeft praktische ideeën opgeleverd, maar ook inzicht in mogelijkheden en onmogelijkheden om commerciële activiteiten en evenementen in een haven te combineren met reguliere activiteiten zoals de verhuur van lig- en passantenplaatsen.

Zeilmakerij op een tussenverdieping in een loods

²⁵ www.teamheiner.com

6. Programma van Eisen

In oktober 2015 is een tussenrapportage verschenen. Het beschrijft de zoektocht naar een onderscheidend concept. De tussenrapportage is met de begeleidingsgroep besproken en heeft geleid tot aanvullend onderzoek, aanscherping van het concept en een Programma van Eisen.

Herinrichting van het waterfront van Breskens biedt mogelijkheden de kwaliteit op een aantal punten te verbeteren en faciliteiten toe te voegen die voor het concept noodzakelijk of gewenst zijn. Er is een RYA gecertificeerde zeezeilschool nodig die bij voorkeur in samenwerking met Hans Bouscholte alle cursussen en opleidingen op het gebied van zeezeilen aan kan bieden. Dat kan in combinatie met het aanbieden van varianten op gedeeld bootbezit en verhuurconcepten. Een belangstellende partij heeft zich inmiddels gemeld.

Het Watersportverbond is in Scheveningen op zoek naar mogelijkheden om het zeezeilen naar een hoger plan te tillen. Doelgroep zijn in eerste instantie de "eigen" Olympische zeilers, maar dat kan goed aansluiten op het concept dat in Breskens wordt ontwikkeld.

Er zijn veel nautische en watersport georiënteerde opleidingen in Nederland. Als in Breskens alle praktijkopleidingen op het gebied van zeezeilen worden aangeboden, dan biedt dat ook kansen voor het reguliere onderwijs. Samenwerking met HZ en Scalda in Vlissingen ligt voor de hand, maar net als in Berlijn, Southampton en bijvoorbeeld Boston, kan het ook breder worden bekeken. Zijn er nautische opleidingen in Vlaanderen die aan kunnen sluiten?

De commerciële mogelijkheden in Breskens moeten beter worden benut. Goede voorzieningen voor makelaars en importeurs van jachten en een aparte (verkoop)steiger voor de boten die te koop of te huur zijn. Om publiek te trekken (hotspot) en de in het masterplan beoogde aantrekkelijke, sfeervolle en dynamische leefomgeving te creëren, zijn meer evenementen nodig. Er zijn suggesties gedaan voor een bootshow (Gent in Water Boat Show), voor praktijkdagen waar men proef kan varen met een zeiljacht of een catamaran (i.s.m. internationaal opererende charter- en cruiseorganisaties), evenementen voor historische en moderne viskotters, visserijdagen, informatiedagen over nautische opleidingen in Nederland, evenementen i.s.m. het Topzeilcentrum van het Watersportverbond, etc.

Op basis van bevindingen en conclusies is een Programma van Eisen opgesteld met aanwezige, gewenste en noodzakelijke voorzieningen. Oppervlakten en aantallen van niet aanwezige of voor het bereiken van beoogde doelen te verbeteren faciliteiten zijn geschat. Ook is aangegeven bij wie de kosten en baten terechtkomen.

Er zijn 3 locaties waar de noodzakelijke en gewenste faciliteiten theoretisch kunnen worden gerealiseerd:

1. In het nieuw te realiseren havengebouw op de Kaai
2. In het pand op de Middenhavendam waar nu o.a. Breskens Yacht Service (BYS) is gevestigd
3. Verder naar achter op de Middenhavendam

In overleg is variant 2 in navolgend PvE als voorbeeld verder uitgewerkt. In het Masterplan wordt voorgesteld op die plaats werfgerelateerde activiteiten te handhaven. Woningbouw en werfgerelateerde activiteiten in één pand leiden naar verwachting tot problemen. Een combinatie met een Zeezeilcentrum lijkt wel mogelijk.

Faciliteiten Zeezeilcentrum Breskens in pand Middenhavendam (PvE, principe t.b.v. schets)

	Aanwezig	Nodig	Gewenst	Aantal	m ²	Niveau	Investering door	Baten
Technische en commerciële faciliteiten (begane grond)								
Verwerving grond van Rijk		V			n.t.b.		Ontwikkelaar / gemeente	Gemeente
Aansluiting voorzieningen							Ontwikkelaar / gemeente	Gemeente
Mastenberging BYB	V	V			3.500	H kade	Ontwikkelaar	Huur BYB
Jachtservice BYB	V	V				H kade	Ontwikkelaar	Huur BYB
Motorenservice BYB	V	V				H kade	Ontwikkelaar	Huur BYB
Showroom overdekt BYB			V	1		H kade	Ontwikkelaar	Huur BYB
Jachtservice RM	V	V			625	H kade	RM	Omzet
Unit Jachtelectronica	v	V	V+	1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Unit Jachtmakelaar (b)	V	V		1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Unit Importeur jachten	v	V	V+	1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Verkoopsteiger (ligplaatsen commercieel)			V	10 - 20		haven	Ontwikkelaar of gemeente	Liggeld
Parkeerplaatsen	v	V	V+	20		kade	Ontwikkelaar of gemeente	Huur of grondprijs
Inrichting units en technische ruimtes	v	V					Ondernemers	Omzet

Faciliteiten t.b.v. opleidingen en trainingen (begane grond, verdieping en haven)

Centrale receptie / ontvangst / infocentrum			V	1	50	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Lesruimte (voor- en nabesprekingen + horeca)		V		2	100	H kade + 5	Ontwikkelaar	Huur
Kleedruimtes		V		1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Sanitair (douches / toiletten)		V		1	15	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Bergruimte materiaal		V		1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Unit Zeezeilschool (RYA - CWO)		V		1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Unit Ocean Race Academy	V	V		1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Unit Jachtcharter			V	1	30	H kade + 1,5	Ontwikkelaar	Huur
Ligplaatsen commercieel		V		10		haven	Ontwikkelaar of gemeente	Liggeld
Horeca voorziening annex Jachtclub			V	1	400	H kade + 5	Ontwikkelaar	Huur
Sanitair (toiletten)			V		20	H kade + 5	Ontwikkelaar	Huur
Parkeerplaatsen		V		50		kade	Ontwikkelaar of gemeente	Huur of grondprijs
Inrichting kantoren en ruimten Zeezeilcentrum		V					Ondernemers	Omzet

Overige investeringen

Overname grond van RVB		V				kade	Gemeente Sluis	Verkoop grond
Overname water van RVB		V				haven	Gemeente Sluis	Verkoop of verhuur water
Verder Uitwerken PvE (haalbaarheidsstudie)		V					Ontwikkelaar	Winst
Baggerkosten Midden- en Westerhaven (periodiek)		V				NAP -4,5	n.t.b.	Liggeld
Profilering en promotie Zeezeilcentrum Breskens		V					Allen	Omzet
Organisatie evenementen		V					PPS	Gebiedsontwikkeling
Procesbegeleiding / bewaken concept		V					Provincie	Gebiedsontwikkeling

Theoretisch kan het zeezeilcentrum op de hierboven aangegeven locaties worden gerealiseerd.

Op basis van het PvE is een schets gemaakt waarbij het Zeezeilcentrum met bijbehorende kantoren en faciliteiten in een nieuw te realiseren pand van Breskens Yacht Service zijn opgenomen (variant 2). Benodigde voorzieningen kunnen ook in het Havengebouw op de Kaai worden verwerkt.

De Westerhaven is in beginsel bestemd voor de beroepsvisserij. Voor het Zeezeilcentrum zijn een aantal (20 - 30) ligplaatsen nodig die publiek toegankelijk zijn. Het is mogelijk de ligplaatsen t.b.v. het Zeezeilcentrum en gelieerde activiteiten in de nieuwe jachthaven onder te brengen.

Plattegrond met aangepaste havenindeling (schetsvoorstel)

Om van Breskens een Zeezeilcentrum én een (internationale) hotspot voor het zeezeilers te maken, moeten meer aansprekende evenementen worden georganiseerd. Omdat de Westerhaven verder open is en er geen vaste ligplaatsen of passantenplaatsen voor jachten worden verhuurd, kan de capaciteit voor een evenement worden uitgebreid door tijdelijk extra steigers te huren. Het vergt samenwerking tussen betrokken partijen, maar ook het nieuwe viscentrum en het visserijmuseum hebben baat bij activiteiten die interessant zijn voor toeristen en bezoekersstromen genereren. Ook de jachthaven in de Middenhaven heeft daar baat bij. Zij biedt ruimte aan passanten en mogelijk nieuwe ligplaatshouders als er boten worden verkocht en de faciliteiten in de nieuwe haven goed zijn.

Er is gekeken naar mogelijke huuropbrengsten en andere baten. De potentiële inkomsten en het gewenste rendement bepalen de hoogte van de investeringen die kunnen worden gedaan. Het lijkt niet onmogelijk, maar of dat bedrag voldoende is, kan op basis van de beschikbare informatie niet worden vastgesteld. De grondprijs is nog onbekend en dat geldt ook voor de kostprijs of huur van het water. Verder vormen de periodiek terugkerende baggerkosten (en de verdeling daarvan) een belangrijke post in de begroting. Deze onderwerpen zijn naast de bereidheid van een investeerder om aan de realisatie van het concept mee te werken, bepalend voor de mogelijkheden om van Breskens een zeezeilcentrum te maken en een internationale hotspot voor het zeezeilen.

7. Stappenplan

Er is over dit project in de afgelopen maanden met veel mensen gesproken. Wij zijn van mening dat er een kansrijk concept ligt. Of het financieel haalbaar is, moet verder worden uitgezocht. Daarvoor is meer informatie nodig.

Het Zeezeilcentrum kan op meerdere plaatsen in het waterfront worden geïntegreerd. Het moet de investeerder passen en als dat niet zo is, moet een passende investeerder worden gezocht. Het gaat niet alleen om geld, het gaat vooral om de bereidheid van partijen om met elkaar samen te werken. Wij geloven niet dat daarvoor “een professioneel werkende organisatiestructuur” nodig is. Een “vereniging” waarin de nautische bedrijven in Breskens samenwerken is wel gewenst. Het overleg rond deze opdracht zou daar een aanzet voor kunnen zijn. Nautisch Enkhuizen is een goed voorbeeld hoe zoiets vormgegeven kan worden²⁶.

Moeilijke klussen of evenementen kunnen worden overgelaten aan partijen die daar goed in zijn. Het organiserend vermogen in Breskens en in Zeeland is groot genoeg om met elkaar de gewenste evenementen op een goede manier vorm te geven. Kleinschalige evenementen kunnen door betrokkenen zelf worden georganiseerd. Voor grotere evenementen kan samenwerking worden gezocht met bijvoorbeeld de Stichting Zeelandsport & Leisure (ZLS) of andere specialisten afhankelijk van het te organiseren evenement. Provincie, gemeente en bedrijfsleven kunnen evenementen sponsoren en/of menskracht inzetten (WSV Breskens).

Beroepsvissers en watersporters zitten elkaar wel eens in het vaarwater. Dat gaat ook in Breskens gebeuren en naar wij hopen op een positieve manier waarbij beide partijen elkaar af en toe wat ruimte gunnen. Voor het concept en dan met name de evenementen is die ruimte nodig.

Begin 2015 is een intentieovereenkomst getekend. Betrokkenen hebben afgesproken de mogelijkheden om van Breskens een internationale hotspot voor het zeezeilen te maken, verder te laten onderzoeken. Deze rapportage inclusief het Programma van Eisen en de schetsen geven informatie over hoe het concept ‘hotspot Breskens’ er uit kan zien en mogelijk zelfs noodzakelijk is voor de verdere ontwikkeling van (het waterfront van) Breskens. De ondertekenaars van de Intentieovereenkomst kunnen besluiten of het concept en bijbehorende schetsen in een vervolgproces verder uitgewerkt moet worden (Go / No Go besluit).

Navolgend een aanzet voor vervolgstappen na zo'n besluit.

7.1. Vervolgstappen en aanbevelingen

Het ontwikkelen van Breskens tot internationale hotspotsport voor zeezeilen en zeezeilers bestaat eigenlijk uit 3 stappen:

1. Het faciliteren van een Zeezeilschool in combinatie met o.a. de Ocean Race Academy vraagt een hoeveelheid ruimte en ondernemers en investeerders die kansen of mogelijkheden zien.
2. Als Breskens vervolgens een centrum voor zeezeilers wil worden, dan moeten in de Middenhaven en bij het Zeezeilcentrum passende voorzieningen worden gerealiseerd waaronder extra lig- en passantenplaatsen, een verkoopsteiger en betere technische faciliteiten. Dit is belangrijk voor

²⁶ www.nautischenkhuizen.nl

bestaande en nieuwe bedrijven die zich in Breskens willen vestigen en voor de kwaliteit van Breskens als centrum voor zeezeilers.

3. Als Breskens een Internationale hotspot voor het zeezeilen en voor zeezeilers wil worden, dan zal in aanvulling op bovenstaand ingezet moeten worden op het organiseren van evenementen, niet alleen watersportevenementen, maar ook andere evenementen die meer toeristen trekken en reuring in Breskens genereren. Samenwerking met de visserij, het viscentrum en gelieerde activiteiten, ondernemersverenigingen in Breskens, met onderwijsinstellingen, het Watersportverbond en partijen in Vlaanderen en België vergroot de kans op succes voor alle betrokkenen. Het perspectief is van doorslaggevende invloed op de kwaliteit van de onderdelen en het enthousiasme van de deelnemers.

Aanbevelingen

Voor het vervolgproces doen wij navolgende aanbevelingen. Sommige onderdelen kunnen gelijktijdig of parallel aan elkaar kunnen worden uitgevoerd.

- Go / No Go beslissing om het concept verder uit te werken. Die keuze is aan de ondertekenaars van de Intentieovereenkomst en andere direct betrokkenen bij de realisatie van het concept

Ad. 1 Locatie en haalbaarheid Zeezeilcentrum:

- Overleg met potentiële investeerders en de gemeente Sluis over mogelijkheden, onmogelijkheden, wensen en vragen die zijn ontstaan n.a.v. het concept, het PvE en de schetsen. Uitwerken / aanscherpen haalbaarheid varianten / locaties, beantwoorden vragen.
- Overleg met betrokkenen uit Breskens en externe partijen die interesse hebben getoond of tonen in het concept Zeezeilcentrum (zeezeilschool en andere potentiële huurders kantoorruimte). Aanscherpen wensen, ruimtebehoefte, financiële mogelijkheden. Uitwerken onderdeel Zeezeilcentrum.
- Overleg met betrokkenen bij het Viscentrum en andere partijen in de Westerhaven over de ruimtevraag /-behoefte en het gezamenlijk organiseren van evenementen.
- Aanscherpen concept (versie 2).

Ad. 2 Breskens als centrum voor zeezeilers

- Overleg met het Watersportverbond over samenwerking met het NTC in Scheveningen. Vaststellen opleidingswensen en mogelijkheden in Breskens (RTC Breskens). Overleg over gezamenlijke evenementen (Breskens en Scheveningen).
- Opzetten samenwerkingsverband Nautisch Breskens (zie voorbeeld Enkhuizen)
- Opzetten overleg ('Taskforce') met onderwijsinstellingen in Zeeland over aanknopingspunten, mogelijkheden en onmogelijkheden om met een bestaande opleiding, een aangepast programma of anderzijds aan te sluiten bij het concept of delen daarvan (taak onderwijsinstellingen).
- Overleg met andere onderwijsinstellingen in Nederland en Vlaanderen over aansluitingsmogelijkheden of koppelkansen.
- Betrekken bevolking en ondernemersverenigingen over aanknopingspunten die ontstaan door het 'concept hotspot' zoals zwembad, fitness, toegankelijkheid waterfront, hardloopconcoers, aankleding en openbaarheid publieke ruimte, kamperen bij de haven, organiseren van evenementen, ...

Ad. 3 Breskens als zeezeilcentrum en internationale hotspot voor zeezeilers

- Overleg met watersportorganisaties uit België / Vlaanderen over samenwerking. Inventarisatie wensen, kansen, evenementen, etc. in relatie tot hotspot Breskens (zeezeilen) en de Braakman (jeugdzeilen).
- Overleg met organisatoren Belgian Boat Show over een In Water Boat Show in Breskens
- Persbericht, presentatie plannen voor hotspot Breskens

- Opzetten gezamenlijke website

Voor het doorlopen van de stappen is een jager nodig die weet waar en hoe de hazen lopen.

7.2. Fasering

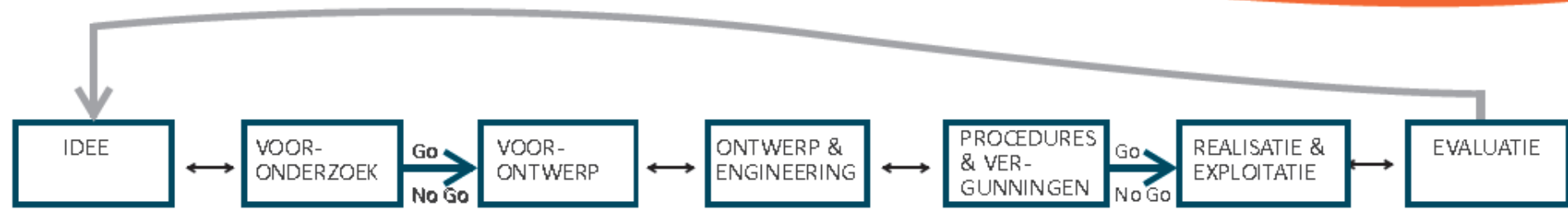
1. Als het Zeezeilcentrum in het havengebouw op de Kaai wordt geïntegreerd, zal eerst de huidige visafslag en het visserijmuseum naar de Westerhaven verplaatst moeten worden. Dan kunnen de nieuwe ligplaatsen in de Middenhaven ook worden gerealiseerd (deels nodig voor het Zeezeilcentrum).
2. Als het Zeezeilcentrum op de Middenhavendam wordt gerealiseerd (huidige locatie BYS / Rinus Meeusen), dan is de ontwikkeling niet of slechts gedeeltelijk afhankelijk van de verplaatsing van de visafslag en het visserijmuseum. Over de ligplaatsen voor het Zeezeilcentrum en evenementen in de Westerhaven moeten afspraken worden gemaakt.
3. Als het Zeezeilcentrum in een van de gebouwen in het tweede deel van de Middenhavendam wordt geïntegreerd, dan is de fasering en verkoop van de woningen en appartementen maatgevend.

7.3. Realisatiefase

Op de website van Waterfronts NL²⁷ staat een schema als voorbeeld van de stappen die bij de ontwikkeling van een waterfront doorlopen worden. Dit schema geldt op hoofdlijnen ook voor Breskens. De eerste 2 fasen zijn afgerond. Na een Go / No Go besluit kan de volgende fase ingaan:

- Verdere uitwerking masterplan incl. Zeezeilcentrum naar voorontwerp.
- Start realisatiefase (ontwerp en engineering, procedures en vergunningen, realisatie en exploitatie).

²⁷ www.waterfrontsnl.com

["DESIGN EN CONSTRUCT" PROJECTEN]

- Goed idee
- ★ Visie
- Plan van aanpak
- Programma van eisen &
- Te bereiken doelen
- Beschikbaarheid van grond
- Financieringsmogeli-

Analyse bestaan de situatie

Marktanalyse en trends

Beleidsanalyse en randvoorwaarden

Samenhang met andere plannen of ideeën

SWOT analyse

Interne	Sterktes Wat doen we nu goed? Wat kan beter? Wat kan anders? Wat kan beter? Wat kan anders?	Zwaktes Wat doen we nu slecht? Wat kan beter? Wat kan anders? Wat kan beter? Wat kan anders?
Externe	Kansen Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren?	Bedreigingen Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren? Wat kan er gebeuren?

Verzamelen van voorbeelden

Globale schets

Haalbaarheid

Ontwikkeling van alternatieven

Optie 1	Optie 2	Optie 3
200 boten 500 won. 300.000m ² detailhan- del	100 boten 700 won. 2.200.000 m ² kantoren	400 boten 50 won. 300.000 m ² detailhan- del

Ruimtelijke inpassing van ontwikkelingsvarianten

Opstellen schetsontwerp

- Stedenbouwkundig ontwerp
- Architectuur
- Landschapsarchitectuur
- (Jacht)havenontwerp
- Waterbouw-
kundig ontwerp
- Infrastructuur
- Mobiliteit en
bereikbaarheid

Lokale
Provinciale
Nationale
goedkeuring

Milieu-
effectrapportage

Vergunningen en
onthefingen

Opstellen
bestekken

Vorbereiding
aanbesteding

- Aanbesteding
- Financiering
- Directievoering
- Levering
materiaal
- Weg- en water-
bouwkundige
activiteiten
- Bouwwerkzaamheden
- Oplevering
- Beheer en
onderhoud

Doelstellingen bereikt?

Visie	Doelstellingen	Resultaat
1. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	1. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	1. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
2. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	2. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	2. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
3. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	3. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	3. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
4. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	4. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	4. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
5. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	5. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	5. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
6. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	6. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	6. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
7. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	7. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	7. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
8. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	8. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	8. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
9. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	9. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	9. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.
10. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	10. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.	10. Het gebied wordt ontwikkeld tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkgebied.

Evaluatie kosten en baten

Korte termijn
Lange termijn

Nieuwe kansen

